

TÜRKİYƏ STANDARTI

TURKISH STANDARD

TS 11782

Mart 2013-cü il

ICS 93.080.30

**ŞƏHƏRDAXİLİ YOLLAR — VELOSİPED
PARKLANMA YERLƏRİNİN TƏŞKİL EDİLMƏSİ
QAYDALARI**

Urban roads - Bicycle parking facilities design rules

TÜRKİYƏ STANDARTLAR İNSTİTUTU
Necatibey Caddesi No.112 Bakanlıklar/ANKARA

- Bu standart cari üsul və təcrübə əsasında hazırlandığı üçün vaxtaşırı düzəliş və dəyişikliklərə uyğunlaşdırıla bilər. Buna görə, aidiyyəti şəxslərdən nəşrləri izləməyi və standartın tətbiqi zamanı aşkarlanan çatışmazlıqları institutumuzda bildirmələrini xahiş edirik.
- Bu standartı tərtib edən mütəxəssis qrupu üzvlərinin səyləri, layihələrlə bağlı fikirlərini bildiren elm, sosial və özəl sektor müəssisələrinin nümayəndələrinə dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Keyfiyyət sistemi sertifikatı

İstehsal və xidmət sektorlarında fəaliyyət göstərən müəssisələr öz sistemlərini TS EN ISO 9000 keyfiyyət standartlarına uyğun qurduqda TSE tərəfindən verilən sənəddir.

Türkiyə standartlarına uyğunluq nişanı (TSE nişanı)

TSE nişanı üzərinə və ya qablaşdırılmasına əlavə edildiyi mal və ya xidmətin müvafiq Türkiyə standartına uyğun olduğunu, məhsul və ya xidmətlə bağlı problem yarandığı təqdirdə Türkiyə Standartlar İnstitutunun zəmanəti ilə əhatə edildiyini bildirir.

Meyarlara uyğunluq sertifikatı (TSEK nişanından istifadə hüququ)

Meyarlara uyğunluq sertifikatı Türkiyə standartlarının şamil edilmədiyi mövzularda şirkətlərin məhsullarının əlaqədar beynəlxalq standartlar, eyni qəbildən olan Türkiyə standartları, digər ölkələrinin milli standartları, texniki ədəbiyyata istinad edilərək Türk Standartları İnstitutu tərəfindən qəbul edilən Keyfiyyət amili və dəyərlərinə uyğunluğunu göstərən və bağlanmış müqavilə əsasında TSEK nişanından istifadə hüququ verilən şirkət üçün hazırlanan və üzərində TSEK nişanı istifadə ediləcək məhsulların əmtəə nişanı, cinsi, sinfi, tipi və növünü müəyyənləşdirən, etibarlılıq müddəti 1 ili əhatə edən sənəddir.

DİQQƏT!

TS nişanı və yanında qeyd olunan rəqəm (məsələn, TS 4600) istehsalçının məhsulunun Türkiyə standartına uyğun istehsal edildiyinə dair təsdiqini bildirir. **Türk Standartları İnstitutu tərəfindən hər hansı bir zəmanət verilmir.**

Standartlar və standartlaşdırma məsələlərinə dair ətraflı məlumat İnstitutumuzdan əldə edilə bilər.

TÜRKİYƏ STANDARTLARININ NƏŞR HÜQUQU QORUNUR

Ön söz

- Bu standart Türkiyə Standartları İnstitutunun İnşaat İxtisas Şurası nəzdində TK11 izolyasiya, örtük və köməkçi tikinti materialları üzrə Texniki Komitəsi tərəfindən TS 11782: 1995 sənədinin yenidən işlənmiş versiyası kimi hazırlanmış və TSE Texniki Şurasının 13 mart 2013-cü il tarixli iclasında qəbul edilərək nəşr edilməsinə qərar verilmişdir.
- Bu standartın əvvəlki nəşrləri qüvvədən düşmüş hesab edilir.
- Bu standartın hazırlanması zamanı yerli ehtiyac və imkanlarımızın ön planda olması ilə yanaşı millətlərarası standartlar və iqtisadi münasibətlərimizin olduğu xarici ölkələrin standartlarının prinsipləri də nəzərə alınmış, faydalı ola biləcək məsələlərdə mümkün oxşarlıqların təmin edilməsinə və bu prinsiplərin ölkəmizdəki mövcud şərtlərlə uyğunlaşdırılmasına səy göstərilmişdir.
- Standartın yekun versiyası hazırlanmazdan əvvəl elmi təşkilatlar, istehsalçı və istehlakçı qismində aidiyyəti tərəflərlə lazımi əməkdaşlıq qurulmuş və onların rəyləri əsasında sənədin hazırlanması tamamlanmışdır.
- Bu standartda istifadə edilən bəzi söz və (və ya) ifadələr patent hüquqlarının predmeti ola bilər. Belə bir patent hüququnun müəyyənləşdirilməsi halında TSE məsuliyyət daşımır.

Mündəricat

0	Giriş	1
1	Əhatə dairəsi	1
2	İstinad edilən standart və sənədlər	1
3	Terminlər və anlayışlar	1
3.1	Velosiped parkı.....	1
3.2	Velosiped parkı dayanacağı.....	1
4	Qaydalar	1
4.1	Ümumi şərtlər.....	1
4.2	Parkların təşkil edilməsi qaydaları.....	3
4.2.1	Yola perpendikulyar təkçərgəli park.....	3
4.2.2	Bucaq altında təkçərgəli park.....	4
4.2.3	Dairəvi park.....	5
4.2.4	İkicərgəli park.....	6
4.2.5	Bucaq altında ikicərgəli park.....	7
4.2.6	Asma park.....	8
4.2.7	Dayaqlı park dayanacağı.....	9
	İstifadə olunmuş ədəbiyyat	13

Şəhərdaxili yollar - Velosiped parklanma yerlərinin təşkil edilməsi qaydaları

0 Giriş

Bu standart şəhərdaxili yollarda yol kənarlarında və yoldan kənarda salınacaq velosiped parklanma yerlərinin təşkil edilməsi qaydalarını əhatə edir.

1 Əhatə dairəsi

Bu standart şəhərdaxili yollarda yol kənarlarında və yoldan kənarda salınacaq velosiped parklanma yerlərinin təşkil edilməsi qaydalarını əhatə edir.

2 İstinad edilən standart və (və ya) sənədlər

Bu standartda digər standart və (və ya) sənədlərə istinad edilmişdir. Bu istinadlar mətndə müvafiq yerlərdə qeyd edilmiş və aşağıdakı siyahıda göstərilmişdir. * simvolu ilə qeyd olunanlar bu standartın nəşr edildiyi tarixdə ingilis dilində dərc edilən Türkiyə Standartlarını bildirir.

TS №	Azərbaycan dilində adı	İngilis dilində adı
TS 10839	Şəhərdaxili yollar – yol qovşaqlarında velosiped yolu keçidlərinin təşkil edilməsi qaydaları	Design criteria of cycle road function crossings in urban roads
TS EN 14764	Şəhər və turist velosipedləri – Təhlükəsizlik qaydaları və sınaq üsulları	City and trekking bicycles - Safety requirements and test methods

3 Terminlər və anlayışlar

Bu standartın məqsədləri üçün aşağıdakı termin və anlayışlardan istifadə edilir.

3.1 Velosiped parkı

Velosipedlərin təhlükəsiz saxlana biləcəyi, nəqliyyat vasitələrinin hərəkət sahəsindən kənarda yerləşən və toplu parklanma təmin edən xüsusi sahə.

3.2 Velosiped parkı dayanacağı

Velosipedlərin bir-birini zədələmədən və yerə uzadılmadan, dik və ya maili dayanmasını təmin edən açıq hava avadanlığı.

4 Qaydalar

4.1 Ümumi qaydalar

Velosiped parkları dəmir yolu stansiyası, metrostansiya, avtobus terminalı, qənnadı məmulatları mağazası, kinoteatr, teatr, böyük iş yerləri və mağazalar, fabrik, xəstəxana, məktəb, idman meydançaları, çimərlik və s. kimi velosipedlərin geniş istifadəsinin müşahidə edildiyi ərazilərdə nəqliyyat vasitələrinin və piyadaların hərəkətinə mane olmayacaq formada təşkil edilməlidir.

Velosiped parklanma yerləri görünən və oğurluq halları ilə bağlı təhlükəsizliyin təmin edildiyi ərazilərdə olmalıdır.

Velosiped parklanma yerləri velosipedlərin nizamsız parklanmasına yol vermədən, müəyyən qayda əsasında və velosipedlərin parklandığı yerdən asanlıqla çıxarılmasını və yenidən parklanmasını təmin edərək təşkil edilməlidir.

Velosiped parkında velosipedlərin parklanmasını təmin edən park dayanacağı təkərlərin ölçüsü və qalınlığından asılı olaraq külək və digər amillərin təsiri ilə velosipedlərin aşmasının qarşısını alacaq formada hazırlanmalıdır.

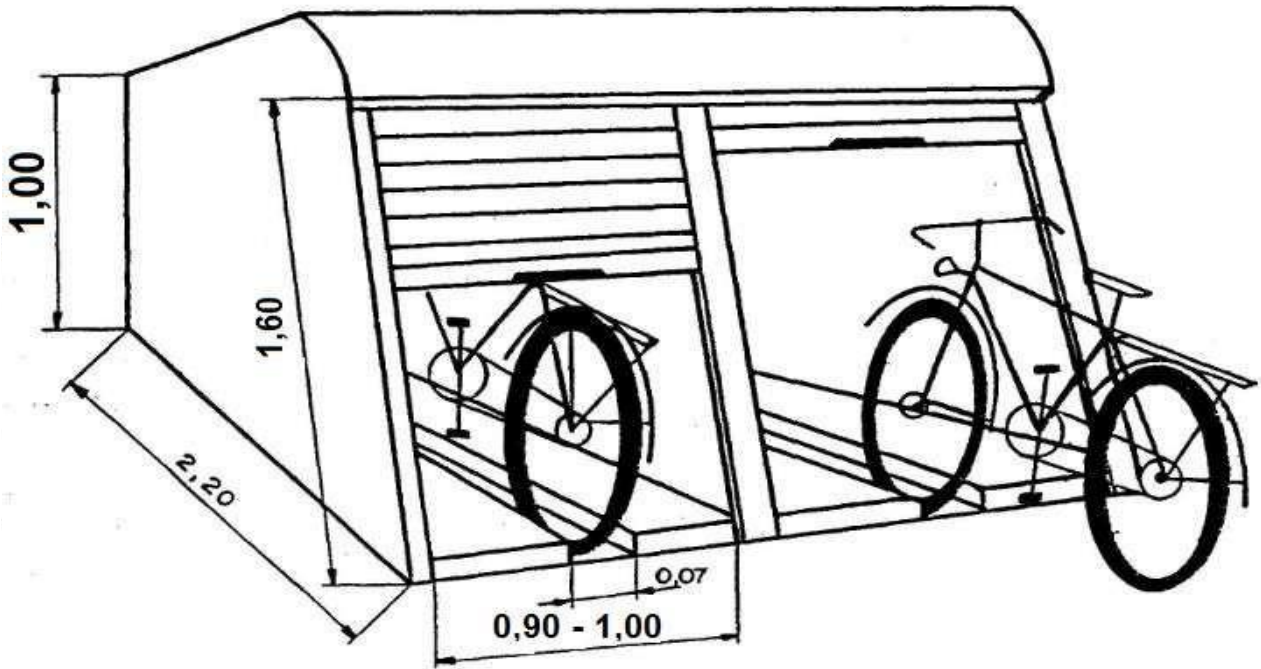
Velosiped parklarının layihəsi mühərrikli nəqliyyat vasitələrinin parklanmasının yol hərəkəti iştirakçıları üçün təhlükə yaratması ehtimalı nəzərə alınaraq hazırlanmalıdır.

Velosiped parkları yerləşdiyi ərazinin memarlıq üslubuna xələl gətirmədən və şəhərin estetik görünüşünü pozmadan təşkil edilməlidir.

Velosiped parkları avtomobil və piyadaların hərəkətinə maneə törətmədən və onlar üçün təhlükəli vəziyyət yaratmadan şəhərin əlverişli ərazilərində yaradılmalıdır

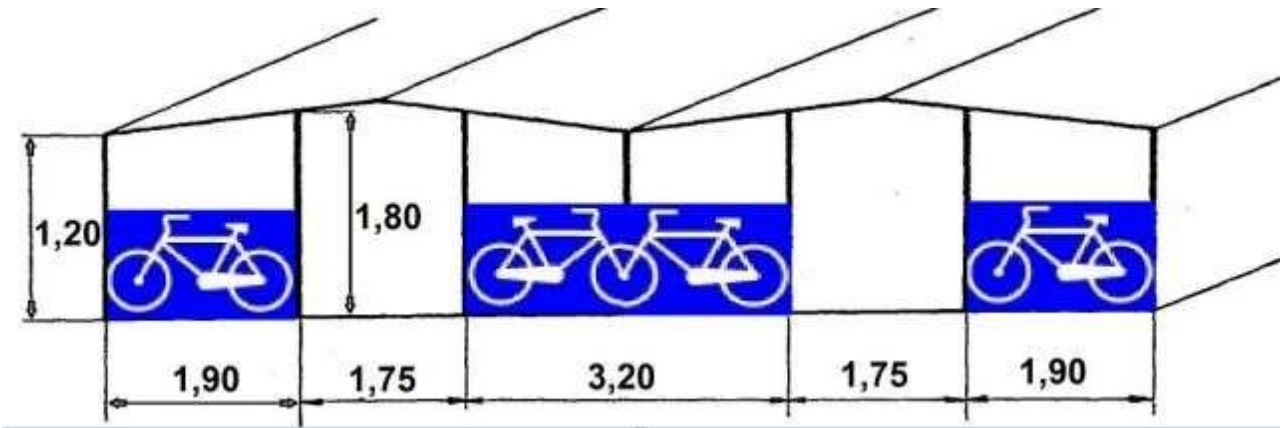
Uzunmüddətli parklanma halları üçün velosiped parklanma yerləri qapalı sahə kimi yaradıla bilər (Şəkil 1a və Şəkil 1b).

Ölçülər metrle verilmişdir.

Şəkil 1 a - Təkcərgəli qapalı velosiped parkı

Ölçülər metrle verilmişdir.

Şəkil 1 b - Çoxcərgəli qapalı velosiped parkı

Şəkil 1 - Qapalı velosiped parkı

4.2 Parkların təşkil edilməsi qaydaları

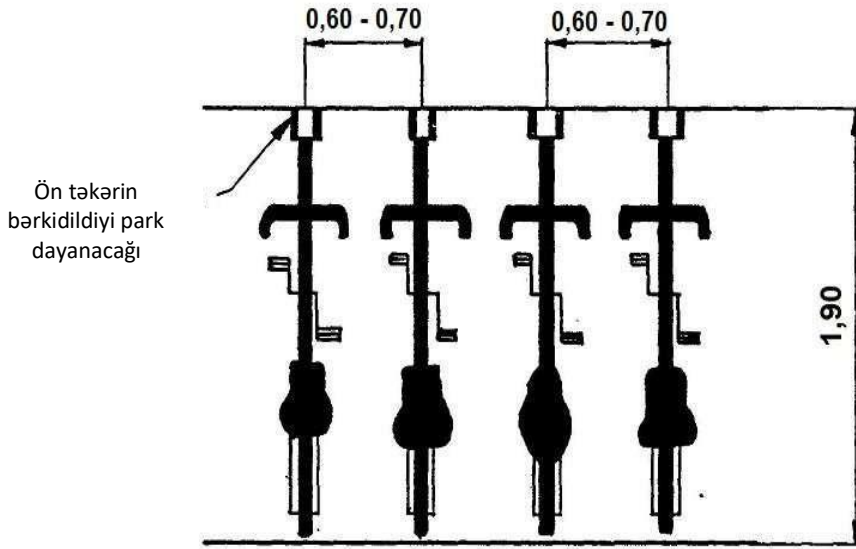
Velosiped parkı dayanacağı velosipedlərin dik saxlanması və bir-birlərini zədələmədən parklanmasını, toplu şəkildə parklanmış velosipedlər arasında istənilən velosipedin asanlıqla çıxarılmasını təmin edəcək formada hazırlanmalıdır.

Velosiped parkları ərazinin quruluşuna görə yola perpendikulyar və ya bucaq altında, təkçərgəli, ikicərgəli, dairəvi və ya yarımdairə formasında layihələndirilə bilər.

4.2.1 Yola perpendikulyar təkçərgəli park

Şəkil 2-də təkçərgəli velosiped parkında iki velosiped arasında məsafə 0,60 m - 0,70 m velosipedboyu parklanma sahəsinin eni isə orta hesabla 1,90 m nəzərdə tutulmuşdur.

Ölçülər metrle verilmişdir.

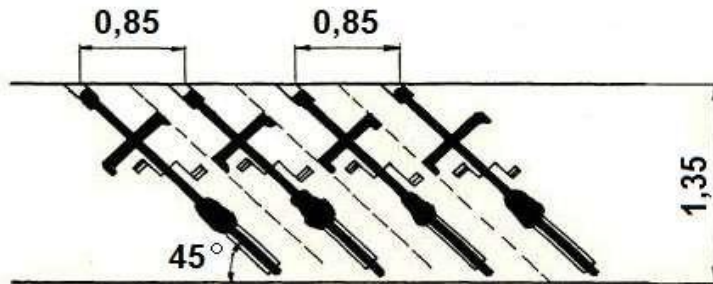
Şəkil 2 - Təkçərgəli velosiped parkı

Qeyd - Velosiped parkı dayanacağı təkərin ölçüsündən asılı olaraq müxtəlif forma və tipdə, müxtəlif materiallardan istifadə edilərək hazırlana bilər.

4.2.2 Bucaq altında təkçərgəli park

Ərazinin əlverişliliyindən asılı olaraq velosiped parkı yola 45 dərəcəlik bucaq altında salındıqda parklanma sahələrinin eni 1,35 m, iki velosiped arasında üfüqi məsafə isə 0,85 m olmalıdır (Şəkil 3).

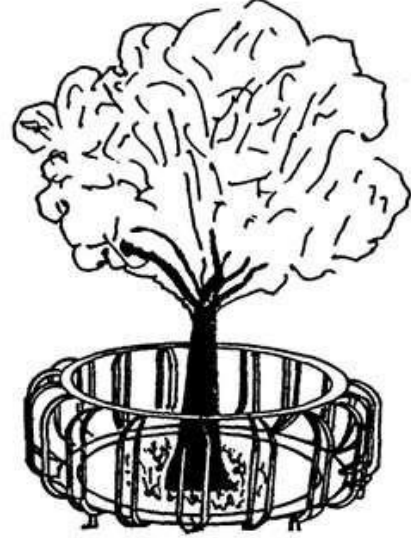
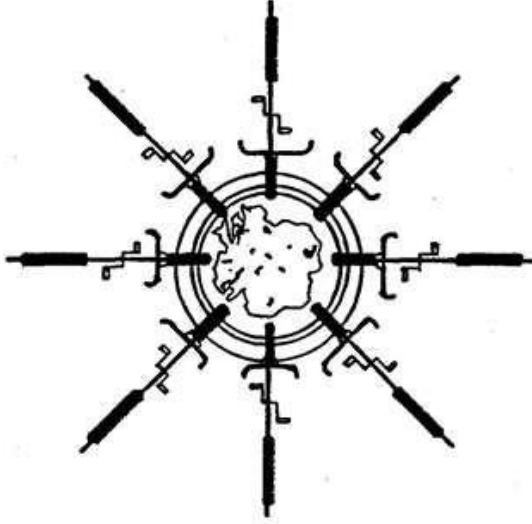
Ölçülər metrle verilmişdir.

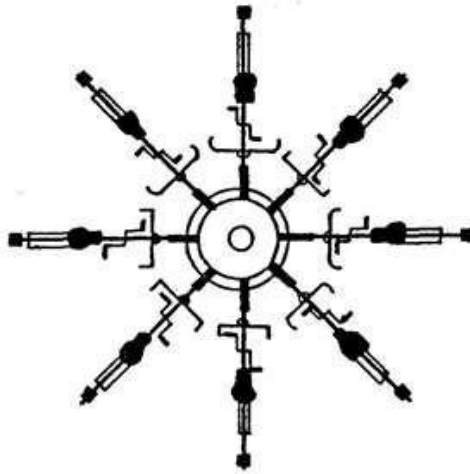
Şəkil 3 - Bucaq altında təkçərgəli velosiped parkı

4.2.3 Dairəvi park

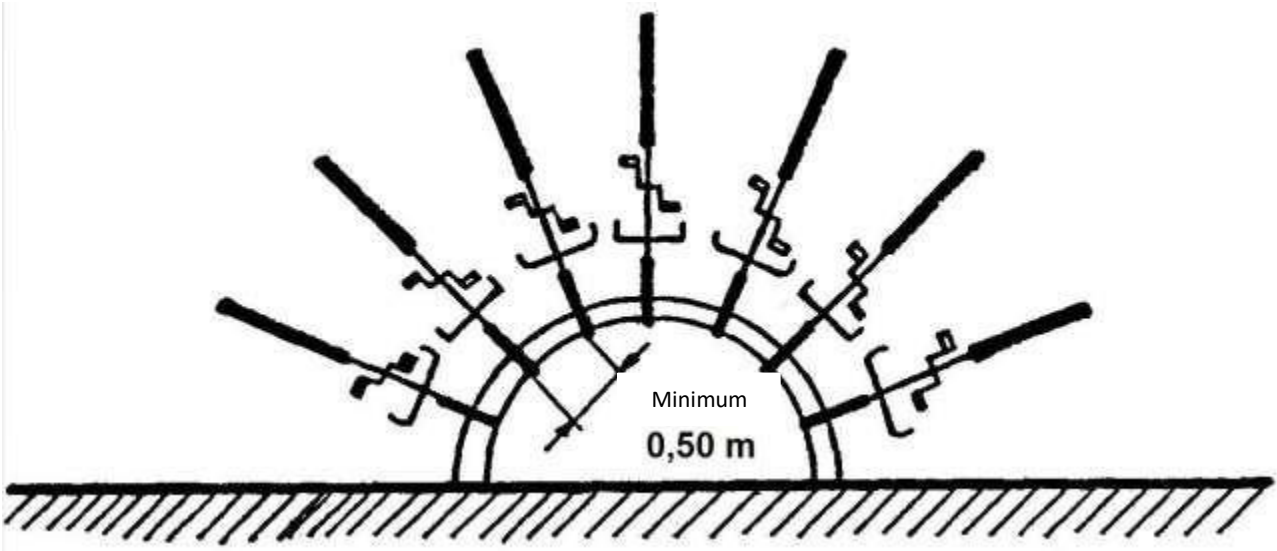
Velosipedlərin bir nöqtəyə nəzərən dairə yaradaraq ağac və ya dirək ətrafında parklanması. Şəkil 4a və Şəkil 4b-də göstərilmişdir. Dairəvi parklanma ərazinin vəziyyətinə görə yarımdairə formasında ola bilər (Şəkil 4a, Şəkil 4b və Şəkil 4c).

Şəkil 4a – Ağac ətrafında dairəvi parklanma

Şəkil 4b – Dirək ətrafında dairəvi parklanma

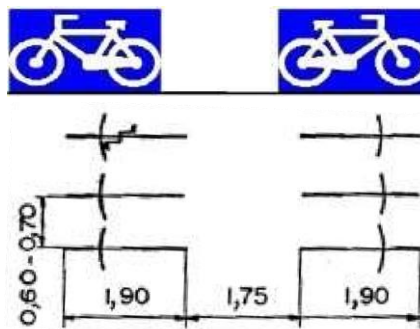
Şəkil 4c - Yarımdairə parklanma

Şəkil 4 - Velosiped parkı

4.2.4 İkicərgəli park

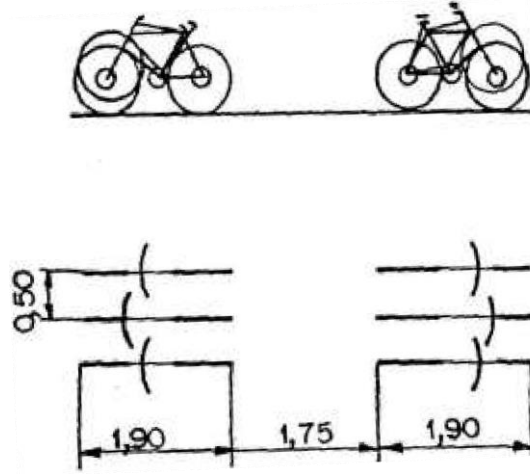
Velosiped parkı üzbəüz ikicərgəli formada da təşkil oluna bilər. Bu halda, iki cərgə arasında piyada keçidləri və velosipedlərin parklanma manevrləri üçün 1,75 m məsafə saxlanmalıdır. Parklanan velosiped sükənlərinin bitişik və ya ayrı olması halları üçün lazımi parklanma sahəsi və keçidlər Şəkil 5a və Şəkil 5b-də göstərilmişdir.

Ölçülər metrle verilmişdir.

Şəkil 5a - Üzbəüz ikicərgəli parklanma

Ölçülər

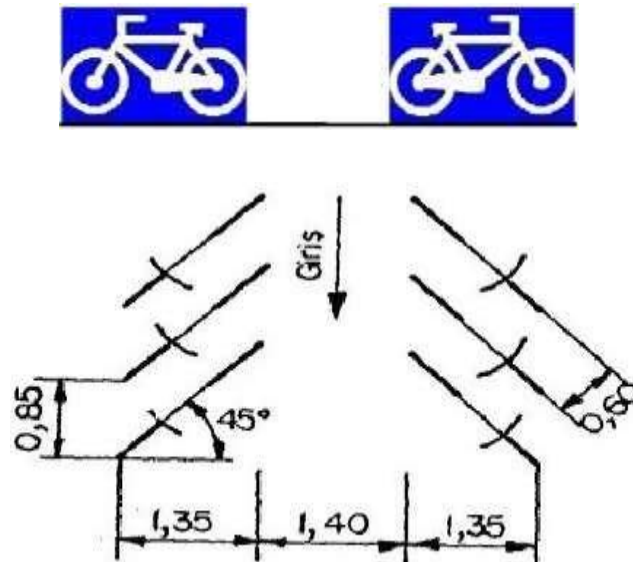
Şəkil 5b - Daxili əlaqəli üzbəüz ikicərgəli parklanma

Şəkil 5 - Parklanma

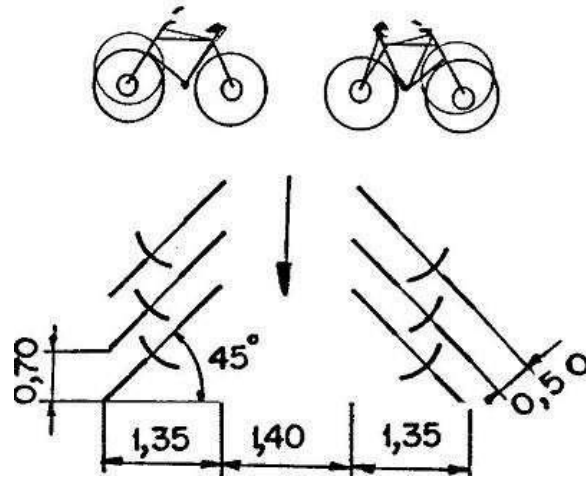
4.2.5 Bucaq altında ikicərgəli park

Üzbəüz parklanma bucaq altında təşkil edildikdə manevr və hərəkət sahəsinin eni ən az 1,40 m olmalıdır. Parklanan velosiped sükənlərinin bitişik və ya ayrı olması halları Şəkil 5a və Şəkil 5b-də göstərilmişdir.

Ölçülər metrle verilmişdir.

Şəkil 6a - Məsafəli parklanma

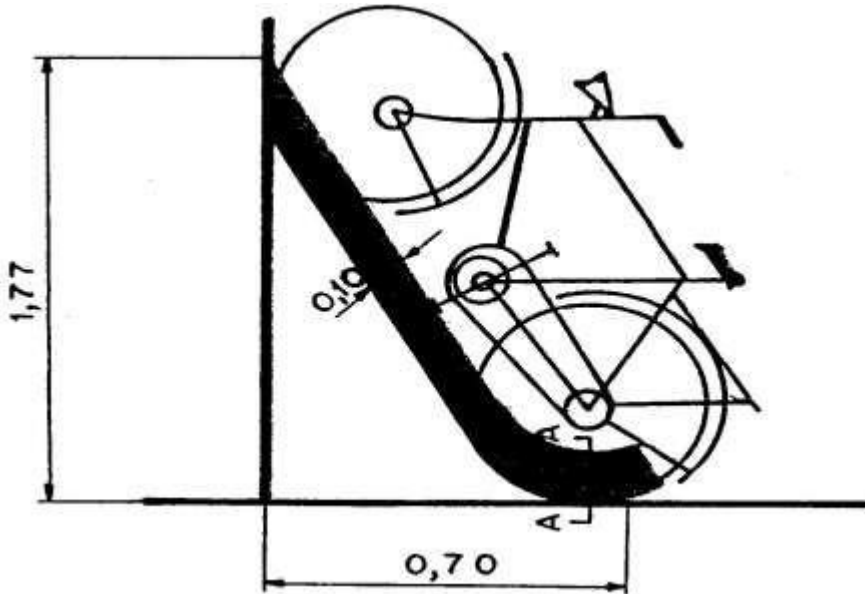
Şəkil 6b - Daxili əlaqəli parklanma

Şəkil 6 - Parklanma

4.2.6 Asma park

Parklanma yerinin dar olduğu hallarda velosipedlər divara yarımpendikulyar formada söykədilməklə parklana bilər. Bu parklanma növü Şəkil 7-yə uyğun olaraq təşkil edilməlidir.

Ölçülər metrle verilmişdir.

Şəkil 7 - Asma park dayanacağı

4.2.7 Dayaqılı park dayanacağı

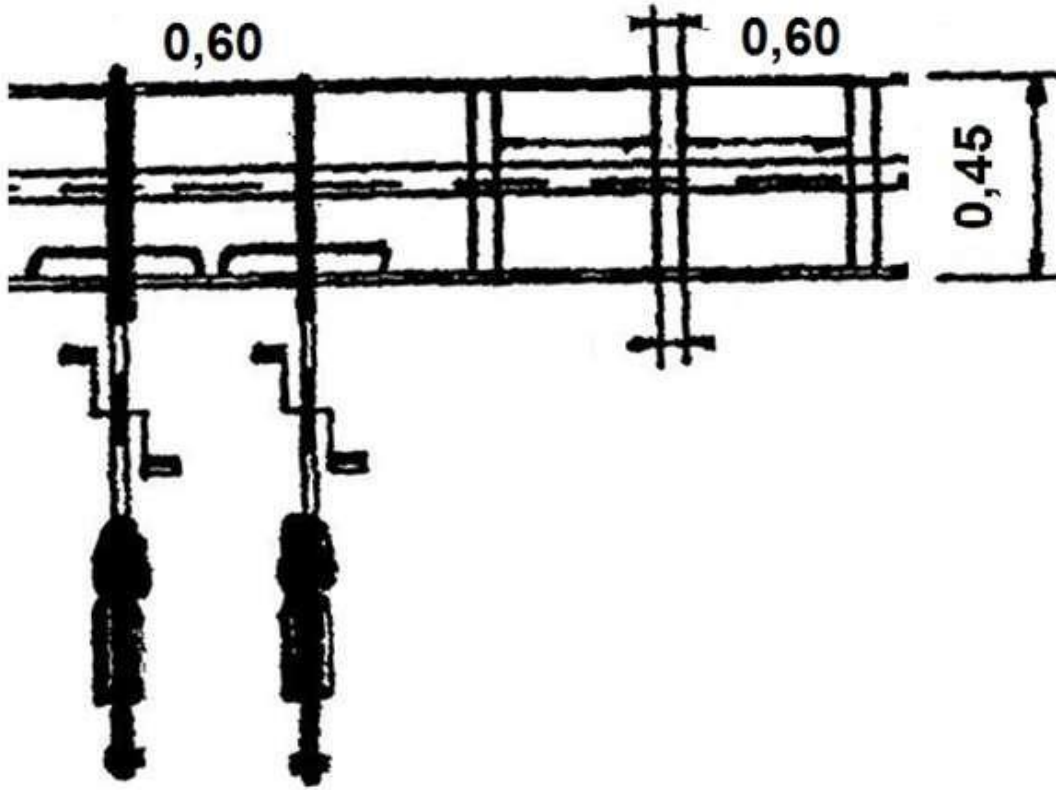
Velosipedin parklanması zamanı düz və sabit saxlanılmasının təmin edilməsi üçün dayaqılı park dayanacağı istifadə edilə bilər (Şəkil 8).

4.2.7.1 Asma park dayanacağı

Parklanma forması 7-ci şəkildə göstərilmişdir.

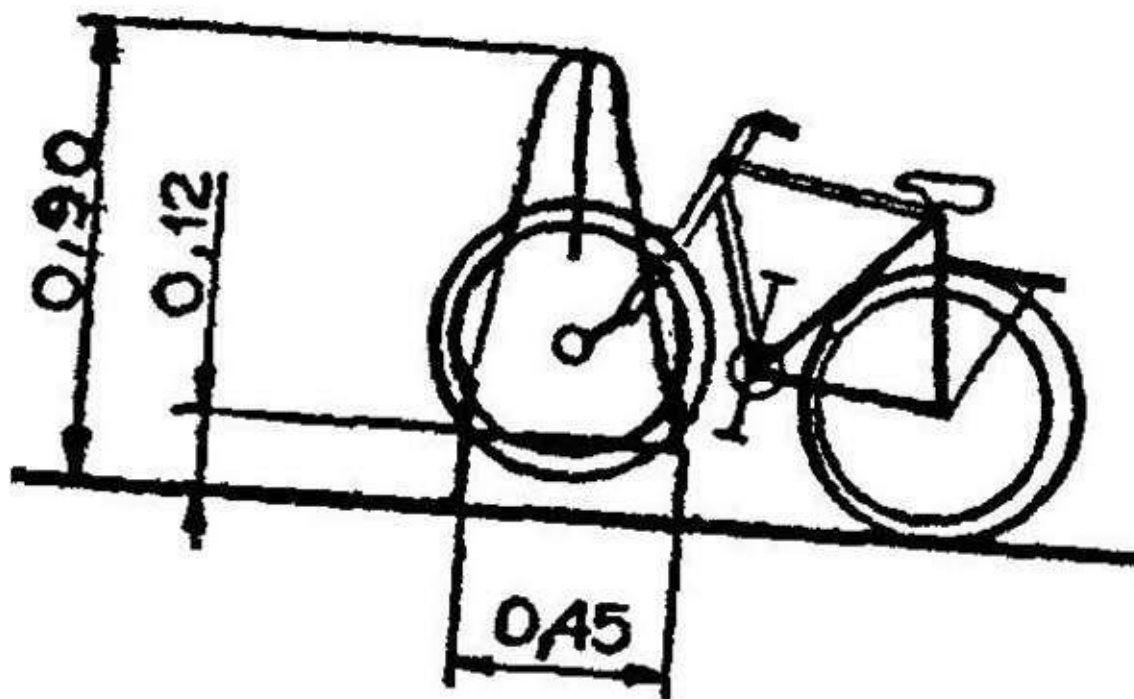
4.2.7.2 Ön təkərin bərkidildiği park dayanacağı

Velosiped parklanma yerində velosipedin yerləşdirilməsi zamanı yalnız ön təkərin bərkidilməsi kifayət etdiyi üçün bunun əsasında təşkil ediləcək parklanma yerlərindəki velosiped park dayanacağı Şəkil 8, Şəkil 9, Şəkil 10, Şəkil 11 və Şəkil 12-yə uyğun olmalıdır.

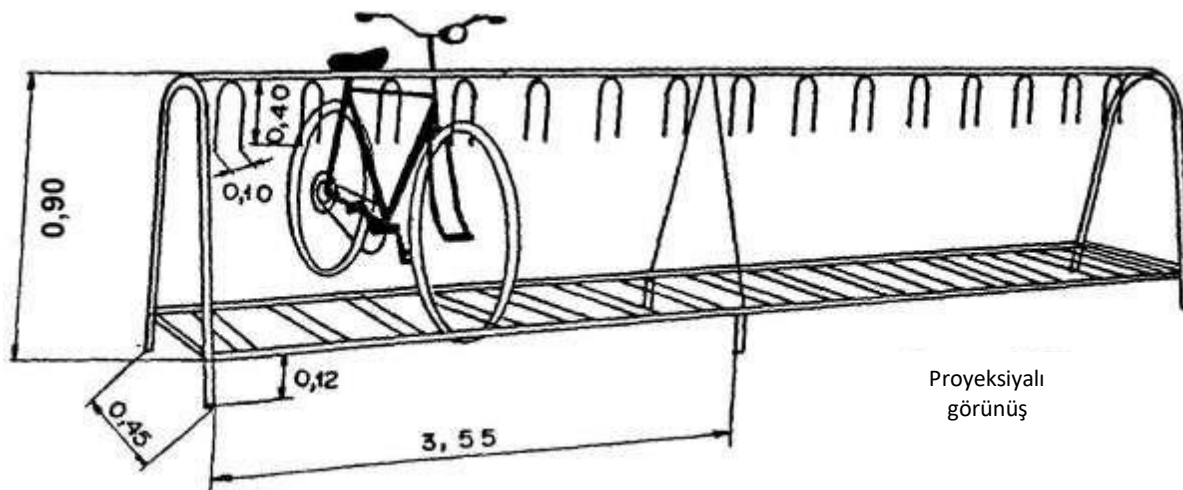

Şəkil 8a - Plan

Ölçülər metrle verilmişdir.

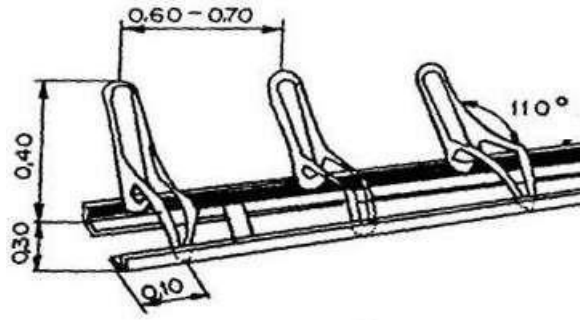
Şəkil 8b - Bölme

Proyeksiyalı
görünüş

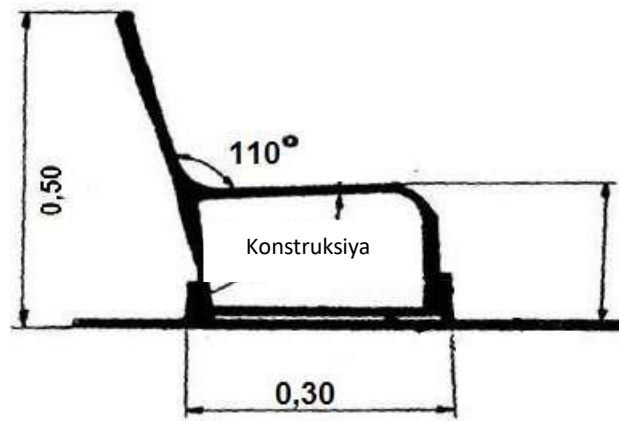
Şəkil 8c -

Şəkil 8 – Qəfəslı velosıped parkı

Ölçülər metrle verilmişdir.

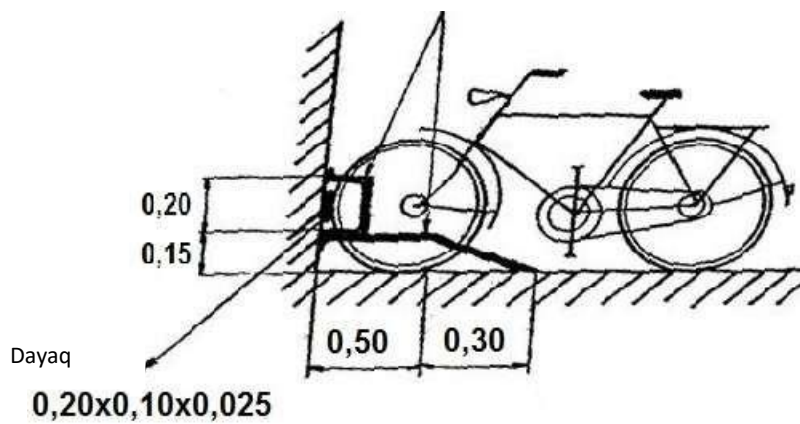

Şəkil 9a -

Şəkil 9b -

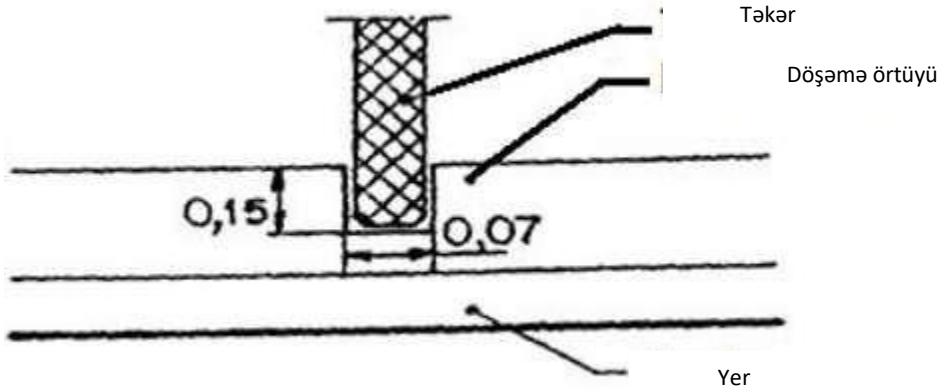
Şəkil 9 - Konstruksiya ilə bərkidilmiş təkər dayaqlı velosiped dayanacağı

Ölçülər metrle verilmişdir.

Şəkil 10 - Divara montaj edilmiş təkər dayaqlı velosiped dayanacağı

Ölçülər metrle verilmişdir.

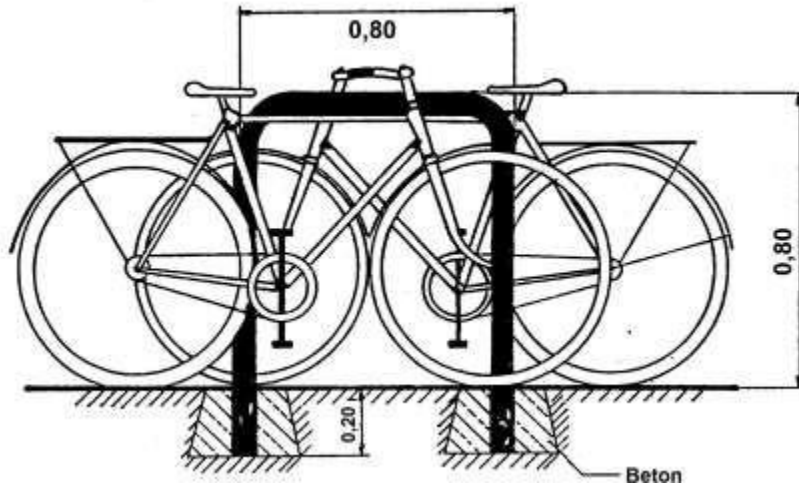

Şəkil 11 - Təkərin yerə bərkidilməsi

4.2.7.3 İki velosipedin parklanmasını təmin edən dayaqlı park dayanacağı

12-ci şəkildə göstərilmişdir.

Ölçülər metrle verilmişdir.

Şəkil 12 - İki velosipedin parklanmasını təmin edən dayaqlı park dayanacağı

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

- 1 KGM (Karayolları Genel Müdürlüğü), Trafik işaretleri el kitabı.
- 2 KGM (Karayolları Genel Müdürlüğü), Bakım Daire Başkanlığı, Yol yapım, bakım ve onarımlarında trafik işaretleme standartları.
- 3 Trafik İşaretlerinin Yerleştirilmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar, Doç. Dr. Kemal Selçuk ÖĞÜT, İstanbul Teknik Üniversitesi, İSTANBUL.
- 4 Analysis of public use bicycle systems from a product-service system perspective, Duygu KESKİN ,M.s., department of industrial design.
- 5 Planners collaborative inc (2008) massachusetts bicycle plan eot (massachusetts executive office of transportation), USA.
- 6 Yüksel Proje - Ulaşım-Art Ortaklığı (2001) Bisiklet ulaşımı geliştirme projeleri, ANKARA.
- 7 17 Temmuz 2012 tarihli ve 27644 sayılı resmi gazete, 2010/20 nolu tebliğ, bisiklet tekerleği ölçüleri, Madde 6-5, Dış ticaret müsteşarlığı, ANKARA.
- 8 Tyre Sizes, <http://www.ctc.org.uk/DesktopDefault.aspx?TabID=3802>.